38328

40 b5

ZVONIMIR MASLÈ

DVA PAVLA

BURKA S PETJEM V DVEH DEJANJIH

VSAKO RAZMNOŽEVANJE ROKOPISA JE ZABRANJENO

(PONATIS IZ „JEŽA.“)

K K LYCEAL BIBLIOTHEK ZU LAIBACH

030046434

LJUBLJANA 1908

ZALOŽIL PISATELJ — TISKAL DRAGOTIN HRIBAR V LJUBLJANI

Osebe:

Matjaž Krpan, veleposestnik in učitelj borenja (zelo močna oseba),
Vera, njegova žena,
Slavka, njuna hči,
Pavel Krasni, uradnik, pesnik in pisatelj
Pavel Črni, potovalec (šibka oseba),
Dr. Oreh, zdravnik,
Iskra, berač,
Pismonoša,
Gospodinja, sobarica in dekle.

Godi se v mestnem logu in v mestu.

I. Dejanje.

(Pot v mestnem logu; ob strani drevje, grmovje in 2 klopi.)

1. prizor.

Pavel Krasni (sloni ob klopi): Oh . . . ! Čemu je lepota na svetu, če je ne smem uživati? Čemu je veselje, če se ne morem veseliti? — Tako lep je svet, poln veselja, a vendar sem jaz tako zelo sam in zapuščen v njem. Oh . . . . sam sem! Huda je ta, če je človek zaljubljen, pa ljubice ne pozná! (Začuje se petje v grmovji, Pavel K. posluša)

Slavka: (poje):

Koder cvetemo me,
rože na oknih se
bujno razcvetajo:
koder cvetemo
Slovenke brhke . . .!

Rože me ljubimo,
verno jih čuvamo,
skrbno kot bisere;
v čast domovini
naj rože cveto!

Fantom le mignemo,
rože jim trgamo,
fantje se smejejo,
šopke duhteče
iz rok nam jemljo.

Fantje so dražji še
kot so vse rožice
lepo razcvetene;
fantje, živeli
vrh naše zemlje!

2. prizor.

Slavka (se prišeta trgaje cvetlice med grmovjem).

Pavel K. (se ozira): Kaj šumi v grmovju? Aaa — gospica . . . . Cvetlice trga. Take-le stvarce jaz vedno rad vidim. (Vrže ji z roko poljub). Ga že ima! (Vstane in išče po žepih z obema rokama). Srečna misel! Ta gospica bo moja ljubica. (Obrača žepe narobe.) No, kje pa imam kredo? Aha! (Dvigne košček krede). Ta košček krede je zlata vreden. — Zdaj pa le hitro na delo! (Piše po klopi, govoreč jako glasno). Jaz vas ljubim, gospica! Vi ste moje solnce. Brez vas mi je svet puščava. Obožavam vas. Če sem vam všeč, da me ljubite, odgovorite! Kreda leži na klopi. Srčen pozdrav Pavel Krasni.

Slavka (zapazi Pavla ter se bliža, oziraje se za cvetlicami).

Pavel K. (se napoti na drugo klop in pozdravi): Klanjam se, gospica!

Slavka (prikima).

Pavel K. (odhiti mimo nje s komičnim zadrževanjem. Pri klopi obstoji in se obrne čelom prek proti Slavki).

Slavka (prišedši do klopi obstane in čita). Poznam ga, a le po imenu. (Pazno pogleda Pavla K., ali vsled njegove stoje jo posili smeh. Naglo se skloni, nekaj zapiše in gre dalje za cvetlicami).

Pavel K. (pohiti h klopi in čita.) Ljubi me! (Se udari s plosko roko po prsih.) Oh . . .! (Hiti za njo). Gospica . . .! (Slavka se ozre.) Klanjam se! Moje ime: Pavel Krasni (da roko).

Slavka. Me zelo veseli! — Slavka Krpan.

Pavel K. (začudeno): da — Krpan? — Dovolite, gospica: vaš papa je veleposestnik in učitelj pretepavanja — ne, sem hotel reči — učitelj borenja?

Slavka: Da, da. On je najmočnejši človek pod našim carjem.

Pavel K. Če je gospici všeč, sedeva na ono drugo klop. Ta tukaj je vsa počečkana s kredo.

Slavka: Le sediva (Pavel odvede Slavko za roko na klop).

Pavel K.: O, moje solnce! (Poljubi, Slavka zavrisne). Hahaha! To ni nič hudega, moja boginja! Tako se ljubezen pelje. Vidi se vam, da danes tudi še-le prvič poizkušate . : . .

Slavka: Uganili ste. Do danes me je tiščalo nekaj v prsih in zdaj vem kaj . . . .

Pavel K. (naglo): Ljubezen!

Slavka: Da. Ljubiti sem hotela in ljubljena sem hotela biti.

Pavel K. (jo poljubi). Ljubica!

Slavka (smeje): Oh, vi me boste še pojedli!

Pavel K.: Glejte, gre že na bolje: že več ne vriskate!

Slavka: Oprostite: vi ste pesnik in pisatelj Pavel Krasni?

Pavel K. (s poklonom): Da, gospica!

Slavka: Kako sem si želela pesnika ali pa pisatelja za možička; vi pa ste kar oboje vzeli v zakup.

Pavel K. (posluša): Slišite? Nekdo prihaja semkaj.

Slavka (plašno): Moj papá. Skrijva se v grmovje! (se skrijeta).

(Nekaj trenutkov prazen oder.)

3. prizor.

Krpan (pride mahaje z debelo palico in sede na klop): Hm, to je danes vroče! (Si pihlja z veliko žepno rutico). Dobro, da je še vsaj senca na svetu. (Ozre se po klopi in plane kvišku). No, to je pa vendar že od sile! Zaljubljeni pari se shajajo tukaj in čečkajo po klopeh s kredo, da je človek ves bel! (Otepa obleko). No, to je pa že od sile! Človek je ves bel zavoljo teh norcev! (Čita glasno). Pavel Krasni . . . . Pavel Krasni . . . . hoj, to ime mi je pa znano . . . . (odide godrnjaje).

4. prizor.

Pavel K. in Slavka (prideta počasi iz grmovja).

Pavel K.: Zdaj si je pa zapomnil moje ime.... Ne bilo bi mi ljubo, če se to razvé....

Slavka: Bodite brez skrbi! Moj papá take reči vse pozabi.

Pavel K.: Moram brž zbrisati, če ne še kdo kakšen roman napiše o meni.

Slavka: Sediva še malo na to klop. Zbriševa že potem, predno greva.

Pavel K.: Saj res. (Sedeta), Ampak vaš papá je hud človek. Še, ko je odhajal je godrnjal tako zamolklo, kot bi za morjem grmelo.

5. prizor.

Berač Iskra (se pokaže za njima v grmovju).

Slavka: Nervozen je. Hitro ga kaj razkači.

Pavel K.: Bojim se, da bo razkopal najino ljubezen s silo, kakor kakšno mravljišče. Ne boste smela vzeti mene....

Slavka: Oh, samo vaša bom, Pavle! Če ne bo drugače, ubežim od doma....

Pavel K.: O, zlata Slavuška! (jo objame).

Iskra (na dolgo zazdeha, zaljubljenca se ozreta plašno); Kako se mi zdeha! Bog daj srečo! (Stopi na pot). Hihihi! Tako je prav!

Pavel K.: Kaj ne da?

Iskra: Vem, da sem vaju malo zmešal, ali na potu vama nisem prav nič. Lahko kar nadaljujeta, hihi! (Slavki). Midva s Pavlom se že dolgo poznava. (Pavlu K.) Jaz mladi svet imenitno poznam: bodita brez skrbi — vse ohranim zase! Pa kaj vama še rečem? Težko bo šlo, težko: jaz Krpana poznam! Trd človek je, ali — (zavihti palico) udati se mora! Punca, ee, hotel sem reči — gospodična, če te stari ne bo hotel dati temu-le Pavlu, uidi mu od doma! Daj mu vedeti, da ubežiš v Ameriko in se tam s Pavlom civilno poročiš. Rečem ti, da bo stari takoj bolj pametnih misli in Pavlova boš. (Pavel seže v denarnico.) Pa brez zamere, da sem te tikal — navajen sem tako.

Pavel K.: Vzemite! (da dar).

Iskra: Zahvalim stokrat! Pa eno zapojem, da ne porečeta, da sem dolgočasen. (Poje z mimiko.)

Kadar na kolenih
ziblje fant deklé,
dekle rado vriska,
ker mu dobro dé.

Kolikor le hoče,
dekle se smejí,
milo kot otroče
fantu zre v oči.

Torej, ena streha
srečne krije naj,
spodaj naj bo smeha
in pa sreče raj! — Juhuhu!

Pavel K. in Slavka (ploskata): Dobro, dobro!

Iskra: Ne smem vaju več motiti. Dobro srečo! K letu srčkanega sinčka.... hihihi! (Odhajaje mahne s klobukom in zavriska).

Slavka: Tega berača imajo povsod radi.

Pavel K.: Ker povsod poje in burke uganja.

Slavka: Gotovo je ležal tukaj v grmovju in vse slišal — ker vse ve.

Pavel K.. Nič zato! — Ali ste čula: težko bo šlo...?

Slavka: Vem. Ali jaz sem vaša, vi pa moj.

Pavel K.: Kdaj pa začneva misliti na poroko? Jaz že nujno potrebujem tako lepo boginjo kot ste vi.

Slavka: In mene veseli k vam. Začniva torej precej! (Posluša).

Pavel K.: Že zopet naju nekdo moti! (Čuje se petje). Že zopet zamolklo grmi . . .!

Slavka (plašno): Ježeš . . .! Moj papa se vrača s sprehoda . . . . Moj papa poje . . . , (vstaneta). Beživa . . .!

Pavel K.: Beživa v mesto . . .!

(Nekaj trenutkov je oder prazen.)

6. prizor.

Krpan (ko se prikaže na oder zapoje):

Tepec je, kdor žensko ljubi,
polna zmot je in prevar,
randevú v šumečih krilih
je še vedno nova stvar!

(Zapazi na klopi ročno torbico). Aha, tukaj je pa en zaljubljen parček v svoji zaljubljenosti nekaj pozabil. (Vzame v roko). Kaaaj? Aáà! Nezaslišano! Ročna torbica moje Slavke! (Pokaže s prstom na čelo). Sedaj mi je jasno. Moja Slavka in pa ta nebodigatreba . . . . Pavel . . . . Pavel . . . . (kaže s prstoma) bi rada nekaj tako-le upregla, kakor se upežejo železniški vozovi. Ali iz tega ne bo nič — preje bo veljalo pet muh en vinar! Ti šmentana reč. Le čakaj me, plašarica, kod se potepaš in vlačiš! (Čita pri drugi klopi). Prav ta dva sta. Pomota je nemogoča, kot je nemogoča ničla, ki nima luknje. (Skuša vtakniti torbico v notranji žep suknje in strese pri tem listnico iz žepa). Žep je premajhen; jo nesem pa v roki. In če mi kdo to oponese, rečem mu, da se jaz sovražnik žensk — počasi izpreminjam v žensko. (Zagrozi s palico). Čakaj me! Tebe nakrešem, o tvojem ljubčeku, Pavlu Krasnem, pa razglasim po vseh kavarnah, kako da lovi svoje ljubice. Le čakaj me, grdoba, šibo zlomim na tebi . . .! (Odhiti).

7. prizor.

Pavel K. (stopi iz grmovja): Kako sem hitel po bližnjici! Kako mi je vroče! (Briše z rutico pisavo raz klopi). Tako! Skoro bi bil pozabil. (Gre k drugi klopi). Nič ni tukaj: ali je Slavka izgubila torbico kje drugje, ali jo je pa že kdo pobral. (Gre k drugi klopi). Kdo je neki izgubil to listnico? (Pobere jo in odpre). Ha . . . . bankovci in srečka. (Čita). Matjaž Krpan . . . Da, da, Krpanova je (jo veselo vtakne v notranji žep). Torbico je pa najbrž Krpan pobral. Siten in čuden brnjač je to, njegova hčerka pa nasprotno tako mila kot boginja. Še nocoj ji moram pisati, kako je o stvari. (Hoče seči z eno roko v žep in opazi obrnjene žepe). Ha . . . . vse žepe imam narobe obrnjene: kaj takega se zamore pripetiti le zaljubljenim ljudem. (Odhaja.)

(Zastor pade.)

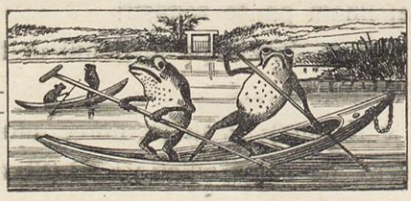

Prememba.

(V sobi pri Krpanu. Bogato pohištvo. Na steni vise sablje, puške in veliki ročni uteži.)

1. prizor.

Slavka (pribeži v sobo in odloži z največjo naglico solnčnik, klobuk in pelerino. Nato urno sede za mizo in vzame v roke časnik). Kako mi je dobro pri srcu! Rajše umrem kot bi ga pustila....

2. prizor.

Vera (vstopi neopažena iz stranske sobe.)

Slavka (zase): Fant se mi grozno dopade.... (se zdržne).

Vera: Kaj se ti tako grozno dopade, da tako na glas misliš?

3. prizor.

Krpan (urno vstopi): Brrr...! Odloži palico, ročno torbico in klobuk).

Vera (stopi k Slavki; obe gledati v časopis). Kaj se ti grozno dopade?

Krpan (jezno mahaje z roko): Oo, nič se ji ne dopade tam v časopisu! Nisem vedel, da je že tako zrela. Nji se nekaj drugega „najbolj“ dopáde! (hodi sem ter tja).

Vera (začudeno): Kaj praviš?

Krpan (razburjeno): Le zopet ji potuho dajaj! Zrela ptica je. Po tebi se je vrgla!

Vera: No, no, stari, danes si pa slabši kot stara baba! (Slavki). Beži proč!

Slavka (vstane).

Krpan (naglo): Nikamor z mesta! (Veri). Jaz le pravim, da ji potuho daješ!

Vera (naglo): Kakšno potuho?

Krpan: Ali ni to potuha, če mi na moje besede še-le prav začudeno vprašaš: kaj praviš?

Vera: Ne stresaj mi zopet sitnost! (Namigne Slavki na beg.)

Krpan: Ooo, zdaj imam pa že zadosti!

Slavka (steče k vratom, Krpan pa jo dohiti in tira nazaj.)

Slavka (kričí): Ne, ne, ne...!

Vera (se zapraši v Krpana): Pusti jo, norec, motovilo, kolovrat...!

Krpan (odrine Vero, da daleč odleti.) Kaj! (Slavki). Tukaj mirno sedi! (Veri). Ti se mi pa poberi zlepa ven, če ne vse stole, mize in tako naprej razbijem (Čuje se trkanje).

Vera (mu hoče iztrgati Slavko): Pusti jo pri miru! Kaj ti je naredila?

Krpan (srdito strese mizo in zakriči): Ven, baba!

Vera (se zapodi proti Slavki, Krpan jo pahne, da odleti nazaj). Ali te luna trka? Pusti jo, pusti, pusti!

Slavka (se nasloni na mizo in ihti.)

Krpan: No, zdaj se pa že vse neha! (Slavki). Da se mi ne ganeš, če ne gorje ti! (Čuje se trkanje). Počakajte malo! (Zgrabi Vero z eno roko čez pas in jo nese navidezno z veliko lahkoto do stranske sobe).

Vera (vpije med tem): Pusti me, krokodil, krokodil...!

Krpan (porine Vero v sobo in zaklene duri). Brrr...! Tako si moram delati mir! Moja sreča, da sem učitelj borenja in najmočnejši človek pod našim carjem. (Močno trkanje). Precej, precej, počakajte vendar malo! (Gre proti vratom). Kdo mi pa tukaj med ne dá miru! (Hkratí se začuje zopet dolgo in močno trkanje, Vera pa tolče s pestjo po nasprotnih vratih, Krpan se ozira v zadregi zdaj na desno, končno pa se vrne in zakriči): Miruj, če ne snamem vrata in te nanje privežem...! (Zase). Mar bi jo bil pustil! (Slavki). Tako (Mirneje). Zdaj prideš pa ti na vrsto. (Sede za mizo). Glej mi v obraz! (Slavka se dvigne s povešenimi očmi.) Čuj! Tvoj papa, ki je kriv, da živiš, vé, da se tebi nekaj grozno dopade. Seveda ni to nič druzega kot prijateljica — namreč prijateljica s kratkimi lasmi in v hlačah, je-li? Sila ti je je! Ali nimaš mene in mame? — Ali morda poznaš Pavla Krasnega? (Slavka molči). Ali poznaš Pavla Krasnega — odgovori takoj!

Slavka (jokaje): Da.

Krpan: Mhm, da ga poznaš! Lej, lej! Tu ti pošilja tvojo ročno torbico. Ali sta imeła že kaj skupaj? Govori!

Slavka: Enkrat sva bila....

Krpan: Ni še dosti, če je samo enkrat. Ali če ga jaz zasačim, ali če zvem, da te še kdaj vozi kjersibodi sem ter tja kot slepo siroto — gorje mu! Poiščem ga in premlatim ga s palico kot kmet ječmen! Ti mi pa obljubi, da ga ne pogledaš več. Reci! (Slavka molči). No, te bom prosil?

Slavka: Ne morem nikdar.

Krpan: (presenečeno in jezno): Aàá! Zdaj se pa vse nehá! Ti ga ljubiš? Bodi vendar pametna! Glej, ta tvoj Pavel je res uradnik, ki vleče dobro plačo zastonj, ker ima službo le za „šport“. Res je tudi kos pesnika in pisatelja, in to je tudi „šport“. Oboje je brez veljave. Pomisli: jaz sem pa veleposestnik. Da sem tudi učitelj borenja, to je tem pomembnejše in čast-

nejše zame, ker to ni več „šport“. Tak zet bi bil zato zame prava sramota. Ko bo čas zato, ti že poiščem ženina, ki bo imel res kaj pod palcem.

Slavka: Vem, vi mi poiščete butca, ki bo ljubil le moj denar, a ne mene....

Krpan: Kaj! Glej, da Pavla Krasnega takoj pustiš!

Slavka: Ne....

Krpan: Kaj! To ti bom ukazal jaz!

Slavka: Do 24. leta mi lahko braniš, papá. Potem sem pa svobodna.

Krpan: (skoči kvišku): Nezaslišano! Ne pustim mu pod mojo streho nikdar!

Slavka (jokaje): Zdaj mu pa še nalašč pišem.... (Se nasloni na mizo).

Krpan: Kaaj...?

4 prizor.

Hišna (vstopi): Gospod doktor Oreh želi z vami govoriti.

Krpan: Denite na mizo ali pa kamor hočete.

Hišna: Slišite, gospod!

Krpan (nevoljno): Pustite naju! Saj sem vam rekel. da denite kamor hočete. Ne vznemirjajte me za vsako malenkost!

Hišna: Doktor Oreh je zunaj.

Krpan: Vrag ga naj vzame! Naj vstopi! (Gre za hišno k vratom).

5. prizor.

Dr. Oreh (vstopi): Zdravo!

Krpan: Sluga!

Dr. Oreh: Ali greste v kavarno igrat biljard? (Hoče k mizi, Krpan ga zadržuje).

Krpan (zase): Jaz igram že tukaj svoj biljard. (Glasno). Nimam prav nič časa. Se priporočam za drugikrat za partijo, gospod doktor! Hvala! Hvala...!

Dr. Oreh. Ali gospico zobje bole? (Krpan ga zadržuje). Dober dan, gospica!

Krpan: In Slavko zobje bole — nimam časa.... (Trkanje). Kdo pa zdaj zopet ne da miru?

Dr Oreh: Ne damo vam miru niti na vašem idiličnem domu. Meni ste prej že zagrozili, da me privežete na vrata, če ne mirujem, hahaha!

Krpan: Ne — vi ste napačno razumeli....

Dr. Oreh: Teh vrat še zdaj ne znam odpreti: hudirjeva kljuka se vrti kar na okrog. (Trkanje).

Krpan: Takoj! (Dr. Orehu). Morda pridem čez en četrt ure za vami. Saj bi vas malo spremil, pa ne vem kdo pride....

Dr. Oreh: Meni se ne mudi. Počakam tukaj en četrt ure.

Krpan: Ni treba. Tukaj bi se preveč dolgočasili, gospod doktor! Saj ni treba.... Kar pojdite....

Dr. Oreh: Ne bojte se, gospod Krpan! Med tem ozdravim vašo gospodično hčerko zobobola.

Krpan: Kako ste prijazni! Ni treba...! (Trkanje). Takoj, takoj! (odpira).

Dr. Oreh (zase): Čuden zobobol je to, kí ga ni treba ozdraviti...! (gre k Slavki in jo tihoma nagovarja).

6. prizor.

Pismonoša (vstopi): Prinesel sem na upogled časopis o dvignjenih srečkah.

Krpan: Dajte kar sem tisti časopis, vrnem vam ga jutri.

Pismonoša: Moram ga takoj oddati. Poglejte precej!

Krpan: Ne morem. Nimam časa zdaj. (Pogleda dr. Oreha).

Pismonoša: E, to bo trajalo samo nekaj minut.

Krpan (seže v notranji žep): No, ta bo lepa, če sem srečko izgubil. (Išče razburjen). Ni pa ni! Kakšna številka je na glavni dobitek? Pismonoša razgrne časopis in išče številko).

Dr. Oreh (Krpanu): Gospica ima od zobobola vse solzne oči! (Slavki) Gospica, tak dvignite malce glavo! Samo enkrat se mi posmejčkate.... (Slavka se ne odzove).

Pismonoša: Številka 2827, serija 53.

Krpan: Prav ta bo! Zadel sem.... Koliko je že....

Pismonoša: 200.000 kron.

Krpan: Kaj bo? Srečko sem izgubil!

Pismonoša: Potem ste izgubljeni:

Krpan: Potem grem raje živ v zemljo!

Pismonoša: Kakor vam drago.... ali nič ne pomaga!

Krpan (brskaje po žepih): Tristo lun!

Pismonoša: Dajte brž v časopise, da ste izgubili srečko. Če obljubite obenem veliko nagrado, morda dobite srečko nazaj. Ali to je le mordá!

Krpan: Moram jo dobiti, drugače mi ni več živeti...! Hvala vam. Lahko oddaste časopis. Če se srečka najde, potem že še poizvem. Moram takoj k uredništvom časopisov!

Pismonoša: Z Bogom! (odhaja).

Krpan: Z Bogom! (Vera začne tolči po vratih s pestjo).

Dr. Oreh: Oho, kaj pa je to? (hiti k vratom in pogleda skozi ključavnico.) Kuku! (Krpanu): Ali je tu zapor?

Krpan: Krokodil je zaprt. (Gre k dr. Orehu). Urediti imam domače razmere....

Dr. Oreh: A tako! Za tiste pa nimam zdravila.

Krpan: Izvolite sesti! Greva takoj. (Odpira vrata stranske sobe).

Dr. Oreh: Hvala! (sede). Gospica, ali vam je že boljše?

Slavka: Malo....

Krpan: (Veri): Odpri takoj! Odpri! Meni se mudi! (Tolče po vratih). Odpri, če ne razbijem vrata! Odpri, da vzamem denar! Odpri...! (Gre proti mizi). Joj, joj! Dve babi v hiši sta dve nesreči! Še glavo bom izgubil! (Zašepeče nekaj Slavki na uho).

Slavka (gre blizu vrat in zakliče): Mama, odpri! Mama....

Dr. Oreh (zase): Prav za prav je Krpan zaprt, ker ne more do ženke, hahaha!

7. prizor.

Vera (vstopi, Krpan odhiti v stransko sobo): Kaj pa je? (zapazi dr. Oreha).

Dr. Oreh (vstane): Klanjam se, gospa!

Vera: Dober dan, gospod doktor!

Slavka (Veri): Veš, mamá, srečko za 200.000 kron je zadel papá!

Vera: Res?

Dr. Oreh: Res? Častitam!

Slavka: Prav res! Le vprašaj ga.... Oh, kako je razburjen papá! Srečko je nekje izgubil....

8. prizor.

Krpan (prihiti iz stranske sobe): Tako....

Vera (zgrabi Krpana za suknjo): Povej mi kaj je...?

Krpan (se ji iztrga): Nimam časa...! (Pograbi palico in klobuk).

Dr. Oreh (naglo): Ni časa, ni časa...! Klanjam se gospa!

Vera: Klanjam se! (odhitita). No, grozno se jima mudi! Kam neki?

Slavka: V uredništva časopisov. Papá da v časopise, da je izgubil srečko.

Vera: Tako? Povej mi, Slavka, zakaj se je papa poprej tako jezil.

Slavka: Saj veš! Zaradi moje ljubezni....

Vera (začudeno): Kaj govoriš...? Zaradi tvoje ljubezni?

Slavka: Ne delaj se neumno! Ali nisi ti nikdar ljubila? O, veš, jaz sem to že zdavnaj vedela. Sedaj pa jaz....

Vera: S kom si tako govorila?

Slavka: Pomisli: jako lep fant je, uradnik je in pesnik in pisatelj!

Vera: Kako se zove?

Slavka: Pavel Krasni.

Vera: Da, da, ta je jako nadarjen. Po mojih mislih si dobro izbrala. Povej mi, kako je bilo.

Slavka: Daj mi poprej malo mleka ali pa malinovca. Grozno sem žejna. (Vera odide). No kdo bi si mislil, da bom kar tako na lepem dobila mamo za zaveznico. Sedaj pa papá že lažje uženem v kozji rog! (Poje):

Hrabro jezik bom sukala,
zmagan bo papa odšel,
jabolko bom ljubčku dala,
da bo srečen in vesel! Juju!

Oh, kdor ne izkuša, ta ne ve, kako da je ljubezen huda! (Poje):

Prav kot metuljčka pisana
se z ljubčkom rada imava,
še godec pogledaval bo
in z glavo prikimaval bo!

Zaškripal mu bo stari meh,
na lice mu izvabíl smeh,
in kot metuljčka pisana
se bova lahno sukala!

Oj, stare ve, devičice,
ve boste raj zapravile,
ker hitro ure se vrté,
in mlade dni kot blisk bežè!

Prav kot metuljčka pisana
se z ljubčkom rada imava.
Živi naj godec, meh ubran!
Najlepši je zaljubljen stan!

(Zastor pade.)

II. Dejanje.

(Na stanovanju Pavla Krasnega. — Moderno urejena soba).

1. prizor.

Pavel Krasni (sedi za mizo pri zajutrku): No, danes sem pa vstal z levo nogo — tako mi je rekla gospodinja. V resnici pa mi ljubezen dela tolike skrbi, da bi se kmalu vanje zamotal. (Trkanje). Notri! Naprej!

2. prizor.

Iskra (vstopi): Dobro jutro, gospod Krasni! Vendar ste že vstali. Mudi se mi: vaša lepa zaljubljenka me pošilja k vam in vpraša, če ste že prejeli njeno pismo.

Pavel K.: Ne, nisem dobil še nobenega pisma.

Iskra: Zato pa vam po meni sporoča, da morate vi takoj odpotovati, kajti vaše drugo pismo je prišlo v roke Krpanu samemu. Kaj ste ji pa pisali takega? Norec je ves divji in grozi vam.... No, to sem imel povedati; sicer pa meni vse skupaj ne gre nič mari.

Pavel K.: Kje vas je videla Slavka?

Iskra: Mimo hiše sem šel, pa me je poklicala nazaj. Rekla mi je: sam angel-varuh vas pripelje!

Pavel K.: Zaupati vam moram, da sem zaljubljen v Slavko. No, to ni nič slabega, če sem zaljubljen v krasno deklè. Tudi to ni slabo, da ima to dekle očeta. Tudi to bi še ne bilo slabo, da je ta oče učitelj borenja in silno močen človek. Tudi to bi se še potrpelo. Ali, da je ta oče razburljiv človek, in da prav nič noče slišati o najini ljubezni, in da mi je zapretil, da me premlati s palico kot kmet ječmen, ako me zasači — to mi teži glavo. Mogoče me še na dvoboj povabi: jaz se pa na železo in sablje ne-le ne razumem, ampak se tudi nočem nanje natikati. Kako me to skrbi! Zdi se mi, da je moja glava velika kot mernik (se prime za glavo).

Iskra: Jaz vam svetujem nagel beg!

Pavel K.: Tukaj je moj zajutrek, ali kako mi je mogoče jesti, ko sem v tolikih skrbeh. Zdi se mi, da čutim že njegovo palico na svojih plečih (posluša; zunaj se čuje govorjenje). Nekdo govori zunaj. Skrijte se ta čas v omaro ali pa za zastor. (Iskra se skrije). Jej, jej — mogoče je že tukaj...!

3. prizor.

Gospodinja (vstopi): Gospod Krasni, tukaj je pismo za vas. (odide).

Pavel K. (zase): Slavka mi piše. (Čita). Ljubi Pavel! Moj papá je zvedel vse in vaše drugo pismo je prišlo njemu v roke. Jaz ga nisem čitala. Strašno vam grozi in to celo s sabljo; bežite, da vas ne zasači! Jaz vam ostanem do groba zvesta in pobegnem od doma k teti, dokler se papá ne pomiri. Ateju sporočim pismeno, da bežim z vami v Ameriko. Čakam vas na postaji, da vas pozdravim. Mama ve vse in drži z menoj. Bežite gotovo! Srčkan pozdrav! Slavka. — Sedaj je pa treba urno bežati. Vzeti moram 10 dni nujnega dopusta. Čez pol ure odhaja brzovlak in tako pridem baš pravi čas na postajo. (Zvoni z namiznim zvoncem).

4. prizor.

Gospodinja (vstopi): Kaj želite?

Pavel K.: Gospa, v tem pismu mi piše brat, da naj pridem hitro domov, ker je mati nevarno obolela. (Da roko). Zdravi! Pridem danes 10 dni. (Hoče oditi).

Gospodinja: Ali tako naglo? Preoblecite se vsaj!

Pavel K: Nimam časa!

Gospodinja: Vzemite kaj perila seboj!

Pavel K.; Pošljite za menoj!

Gospodinja: Ako pride za vas kakšno pismo?

Pavel K.: Pošljite za menoj.

Gospodinja: Ako vas pride kdo obiskat?

Pavel K: Pošljite ga za menoj! (Odhiti).

5. prizor.

Gospodinja: Ne vem kaj mu je. Že več dni sem opazila, da je ves zmešan, ne ljubi se mu jesti, odgovarja vse narobe in na vse pozabi. Še celo stanarino mi je pozabil plačati. — Ali, vendar sumim, da pismo, katero sem mu prinesla, ni prišlo od njegovega doma, ker je bilo tukaj na pošti oddano. Tudi pisava ni bila njegovega brata, ampak zdela se mi je ženska pisava.

6. prizor.

Pavel Črni (odpre vrata brez trkanja): Prosim, ali se sme...? Je-li dovoljeno? Ali je prosto?

Gospodinja (zase): Niti ne potrka! Kakšen slamorezec je to? (Glasno) Prosim, prosim! Le naprej! Kaj želite?

Pavel Č. (stoječ še vedno za vratmi). Dober dan, gospa! Prosim, ali je tukaj prvo nadstropje?

Gospodinja: Ne, tukaj je tretje nadstropje.

Pavel Č.: Aha! Zdelo se mi je, da sem šel previsoko za prvo nadstropje; torej oprostite!

Gospodinja: Kaj ste hoteli v prvem nadstropju?

Pavel Č.: Čital sem na vežnih vratih listek, da se da v prvem nadstropju v najem lepa soba. Hočem se ustaviti tukaj za osem dni.

Gospodinja (zase): Baš prav! Gospod Pavel se tako vrne še-le v desetih dneh od doma: kako bi bilo, če oddam njegovo sobo za ta čas?

Pavel Č. (hoče oditi): Oprostite torej!

Gospodinja: Čakajte, gospod! Ni moja navada, da bi se mešala v v zadeve drugih ljudi, ali ker se mi zdite pošten človek....

Pavel Č. (naglo): Ni treba, da se vam zdim: jaz sem pošten človek!

Gospodinja: No, torej, ker ste pošten človek, opozorim vas, da je v prvem nadstropju zelo vlažno.

Pavel Č.: Ako je tako, si grem sobo drugam iskat.

Gospodinja: No, tega vam ni treba. Jaz imam slučajno eno sobo prosto, in če vam je drago, dam vam jo v najem.

Pavel Č.: Sem popolnoma zadovoljen, gospa!

Gospodinja: Sedite, sedite! — Kako vam je ime?

Pavel Č. (še vedno med vratmi): Pavel Črni.

Gospodinja (zase): Baš prav: en Pavel je šel in drugi Pavel je prišel. (Glasno). Kaj ste vi?

Pavel Č.: Potovalec.

Gospodinja: Kam potujete?

Pavel Č.: Nikamor.

Gospodinja (zase): Čudno! Ta je tudi ves zmešan! (Glasno) Ali slišite — sedite — zaprite vrata — prepih je...! (gre zapirat vrata stranske sobe). Pridite bližje, mar se me bojite, saj ne bom.... (zapira).

Pavel Č. (vstopi s kovčegom in zapre vrata): In nas ne pelji v skušnjavo.... (Glasno). Gospa...!

Gospodinja (obrnivša se): Seveda je dovoljeno — le sedite in počakajte malo tukaj, da vam sobo pripravim! (odide).

Pavel Č.: Torej stanovanje je preskrbljeno. Zdaj bi bilo treba še kaj za pod zob, ker sem grozno lačen in mi burja tuli v želodcu. (Sede). Oho! Kaj je tukaj? Aha! gospodinja je baš zajutrkovala, ko sem prišel. Klobasa! Brrr! Kdo jé zjutraj klobase? Sploh klobasa ni slaba jed.... ako je kranjska in če je človek lačen, je celó dobra jed. Postrezimo si! (Vzame in je). Jako dobra je. (Zunaj ropot. Posluša). Kaj je to? Aha — zidarji popravljajo....

Krpan (kriči zunaj): Odprite, če ne vržem vrata doli! (Trkanje).

Pavel Č. (zase): Kaj kriči? Da naj odprem' če ne vrže vrata doli? No, to je že skrajna predrznost! (Plane kvišku. Glasno). Ne, za božjo voljo, ne, potem nastane zopet prepih in jaz sem že tako prehlajen! (Odpre).

7. prizor.

Krpan (vstopi): Vaše ime?

Pavel Č.: Vaše ime?

Krpan: Vaše ime? pravim...!

Pavel Č. (se odmika boječe): A — moje ime — Pavel....

Krpan (urno): Zadosti!

Pavel Č.: Ne zadosti! Moje ime je Pavel....

Krpan (srdito): Zadosti — pravim!

Pavel Č.: No, naj bo: Pavel Zadosti!

Krpan (zase): Ha, dobil sem tistega ptička, kateri mi je hčerko odpeljal! (Glasno). Gospod, vi ste tat!

Pavel Č. (zase): Aha, ta je lastnik klobase, katero sem snedel.

Krpan: No, ali ste razumeli, da ste tat!

Pavel Č.: Res je, gospod! Ali pripravljen sem vam škodo povrniti. Tukaj imate dvajset vinarjev.

Krpan: Kaj! Z dvajsetimi vinarji hočete stvar poravnati!

Pavel Č.: Saj več ni bila vredna: ali vseeno, da se mi ne bo treba prepirati, dam vam štirideset vinarjev.

Krpan: Vi me hočete imeti še za norca?

Pavel Č. (boječe): Vrjemite, gospod, da ni bila več vredna, ker je bila že načeta.

Krpan (zase): Moja hčerka načeta? (Glasno). Gospod, vidim, da zlepa pri vas nič ne opravim, torej (vrže rokovico po tleh) povabim vas na dvoboj!

Pavel Č.: To je neumnost!

Krpan (naglo): Kaj pravite?

Pavel Č.: Nič, nič! Rekel sem samo, da je na svetu ljudi vsake vrste.

Krpan: Povabim vas na dvoboj!

Pavel Č.: Jaz se ne borim.

Krpan: Gospod, midva se bova streljala!

Pavel Č.: Da — s pokalicami.

Krpan: Gospod, vi ste strahopetec!

Pavel Č.: To je preveč! Gospod...! (Zase). Ta človek je izgubil zadnjo mrvico pameti!

Krpan: No?

Pavel Č.: Jaz se ne borim.

Krpan: Vi ste lopov!

Pavel: Č.: Zdaj je pa moje potrpežljivosti konec! Gospod, ker ste me ozmirjali z lopovom in strahopetcem, se moram na vas še bolj jeziti in odločim se....

Krpan (naglo): Vendar enkrat!

Pavel Č.:.... da se ne borim.

Krpan: Hočete li, da dušo iz vas stresem? (ga strese).

Pavel Č.: Joj, joj! Pomagajte, pomagajte!

Krpan: Se odločite ali ne? (ga izpusti).

Pavel Č.: Da! Ker tako grdo ravnate z menoj, odločim se, da se ne borim.

Krpan (ga zopet strese).

Pavel Č.: Joj, joj...! Pomagajte, pomagajte!

8. prizor.

Gospodinja s hišno in deklami (prihite): Kaj je tukaj? Kako se predrzneta pretepati se v mojem stanovanju?

Pavel Č.: Saj samo on tepe, jaz le kričim.

Krpan: Jaz ga tepem, ker se je predrznil mojo hčer (ga izpusti).

Pavel Č.: Kakšno hčer? Zastran mene naj vrag odpelje vašo hčer, brez da bi pobotnico zanjo pustil.

Krpan: Kako? Zdaj hočete še tajiti? Mar mi niste ponujali štirideset novčičev odškodnine in rekli ste, da je bila načeta!

Pavel Č.: Da, ali ne vaša hčer, ampak klobasa je bila načeta, katero sem tukaj našel in snedel.

Krpan: Ali niste vi Pavel Krasni?

Pavel Č.: O, ne! Saj vidite, da nimam nič krasnega na sebi. Jaz sem Pavel Črni.

Krpan: Zakaj mi niste preje povedali, da se imenujete Črni?

Pavel Č.: Saj sem vam hotel povedati, ali vi ste hoteli po vsej sili, naj se imenujem Zadosti.

Gospodinja: Sedaj še-le razumem! (Krpanu). Gospod Pavel Krasni je dobil pismo vaše hčerke in naglo odšel. (Odide ven).

Krpan: Ne zamerite, gospod, da sem vas tako stresel. Vzrok je slučaj, da se tudi vi imenujete Pavel.

Pavel Č.: Tega vsega so moji stariši krivi, kajti jaz si nisem izbral tega imena.

9. prizor.

Gospodinja (vstopi): Hahaha! Gospod Pavel je hotel bežati in še-le na železnični postaji je zapazil, da nima niti vinarja pri sebi. Sedaj je tukaj zunaj in vaša gospica hčerka ga spremlja.

Krpan: Le naj prideta notri, da ju malu pretepem.

10. prizor.

Gospodinja: Ne bodite nori! (Pavel Krasni in Slavka vstopita), pomislite, da je gospod premožne in poštene rodbine, da ima lepo službo in da je čislan pesnik in pisatelj!

Pavel Č.: In punca pa taka!

Slavka (Krpan): Ta gospod je našel tvojo srečko: zadel si 200.000 kron.

Krpan: (presenečeno): Zadel sem glavni dobitek!

Slavka (naglo:) In jaz sem tudi zadela glavni dobitek! (Pokaže Pavla Krasnega). Papà, poglej gà!

Krpan: Brrr . . .!

Slavka: Dragi papa! Pusti se pregovoriti in misli si, da ga neizrečeno ljubim.

Krpan (zase): Kaj hočem? Najbolje je, da dovolim. (Glasno). Torej, ako ni drugače, vzemita se, saj vem da morajo ženske zmagati!

Pavel K. (Slavki): Tu imaš zaročni poljub! (jo poljubi).

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA
00000517865

Slavka: Srečna sem.
(Pavel K. in Krpan si sežeta v roko.)

11. prizor.

Iskra (plane iz skrivališča, našemljen v žensko obleko): Živíjo . . .!
Vsi (začuđeno): Ooo . .! (Se smejejo).
Nekateri: Iskra je! Kje je bil?
Hišna: Z vragom je v zvezi menda prav res!
Ena dekel: Vé za vse skrivnosti!
Vsi (zaročencema): Živila!
Iskra (poje):

Zdaj pa pridno vkup hodita, mhm!
skupaj gre še marsikaj, mhm!
če se dobro vkup držita, mhm!
je na zemlji vajin raj! mhm!

Vsi (pojo zaročencema):

Živila, oj živila, živila,
živila ob cvetu let!
Bog daj srečo pri otrocih,
Bog daj srečo pri živini!
Živila, oj živila,
živila na svet'!

Krpan (poje):

Srečen je kdor žensko ljubi,
ker neba je blagodar,
kakor angel v lepih krilih,
kot boginja mila stvar!

Zbor: (ponovi zadnji vrstici in nadaljuje; „Živila, oj živila. . . .“)
Iskra (pograbi, ko zbor dopoje, hišno in ž njo zapleše).
Vsi: Živila!

(Zastor pade.)

Dodatek. Pevske točke s spremljevanjem glasovirja uglasbil g. Bojan Balog. Uglasbitve se dobe pri skladatelju, Ljubljana, Martinova cesta, štv. 10.